

Rekenkamer Wageningen

Jaarverslag 2016 – Plan 2017

Maart 2017

INHOUD

Rol en invulling Rekenkamer	3
Onderzoeken 2016	4
Overige activiteiten	7
Plannen 2017	7
Bijlage: Historie onderzoeken	8

Alle producten van de Rekenkamer zijn te vinden op de website van de gemeente Wageningen:
www.wageningen.nl/gemeentebestuur/emeenteraad/Rekenkamer

Voor informatie over de Rekenkamer en / of de onderzoeken kunt u zich wenden tot de secretaris van de Rekenkamer Wageningen, de heer Paul Bosch (pboschgod@kpnmail.nl)

Rol en invulling Rekenkamer

De Rekenkamer neemt een onafhankelijke positie in en biedt de gemeenteraad een extra handvat zijn controlerende taak uit te voeren. De raad, raadsleden en inwoners van Wageningen kunnen gemotiveerde verzoeken tot het verrichten van onderzoek(en) indienen. De Rekenkamer toetst de verzoeken en maakt een gemotiveerde keuze.

De doelstelling van de Rekenkamer is het bevorderen van de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gemeentelijk handelen en de publieke verantwoording over het gemeentelijk handelen.

Het functioneren van de Rekenkamer is gereguleerd in de Verordening Rekenkamer Wageningen 2003. Vanaf februari 2004 (tot 2010) was de Rekenkamer samengesteld op basis van het gemengde model. Sinds de verkiezingen in maart 2010 bestaat de Rekenkamer alleen uit (vier) externe leden. Sinds april 2013 bestaat de Rekenkamer nog uit drie externe leden; na het vertrek van de voorzitter is een van de zittende externe leden voorzitter geworden en is de opengevallen plaats niet opgevuld. Alle leden worden voor een periode van drie jaar benoemd en kunnen na een eerste benoeming nog één keer herbenoemd worden.

Ten behoeve van de continuïteit zijn in 2016 twee leden voor een derde termijn herbenoemd en is een schema van aftreden opgesteld (jaarlijks één aftredend lid m.i.v. 2018). In 2016 zou zowel de voorzitter alsook een van de leden aftreden. Het schema van aftreden dient gelijktijdig vertrek van leden te voorkomen.

De Rekenkamer wordt ondersteund door een externe secretaris. De parttime secretaris (van buiten de ambtelijke organisatie aangetrokken), wordt enerzijds ingezet ten behoeve van de ondersteuning en anderzijds (flexibel) ten behoeve van begeleiding en (gedeeltelijke) uitvoering van (voor-) onderzoeken.

Externe (gespecialiseerde) onderzoekscapaciteit en -deskundigheid wordt ingehuurd in het geval dat de capaciteit van de Rekenkamer niet voldoende is om onderzoeken van begin tot eind zelf uit te voeren. Het secretariaat van de Griffie biedt incidenteel aanvullende administratieve ondersteuning.

De samenstelling van de Rekenkamer is in 2016 als volgt:
de heer A. Teeuw, (lid sinds september 2010 - voorzitter sinds sept. 2013 – herbenoemd in 2016)
mevrouw M. Loncke (lid sinds september 2010 – herbenoemd in 2016)
de heer R. van Houten (lid sinds mei 2014)
de heer P.A.M. Bosch (secretaris) (geen lid)

In 2016 was een budget van € 46.669 beschikbaar, zowel voor het functioneren van de Rekenkamer zelf, alsook voor het uitvoeren van onderzoek, het inhuren van externen, de vergoedingen voor de externe leden en de ondersteuning van de Rekenkamer. De uitgaven in 2016 bedroegen € 36.825

De Rekenkamer stelt periodiek een onderzoeksplan op, rekening houdend met de specifieke onderzoeken die de accountant instelt, alsmede de periodieke onderzoeken die het College van Burgemeester en Wethouders heeft gepland in het kader van artikel 213a van de Gemeentewet. Ten behoeve van de afstemming neemt de voorzitter van de Rekenkamer deel aan de vergaderingen van de Auditcommissie. In 2016 is geen separaat onderzoeksplan aangeboden

De Rekenkamer stelt elk jaar vóór 1 april een verslag op van haar werkzaamheden over het voorgaande jaar. De onderzoeksplannen, de rapporten en de jaarverslagen zijn openbaar en via de website van de gemeente Wageningen beschikbaar.

Jaarverslag en onderzoeksplan zijn in dit document samengevoegd.

Onderzoeken 2016

Overzicht onderzoeken

In 2015 en 2016 is door de Rekenkamer met de meeste fracties over onderwerpen voor onderzoek gesproken.

Opgestart in 2015 – afgerond in 2016 - Bestemmingsplannen – Vestigingsbeleid

Een tweetal onderzoeken is in 2015 opgestart en in 2016 afgerond.

Een onderzoek betreft de “flexibiliteit van bestemmingsplannen”, uitgevoerd door onderzoeksbureau Metafoor uit Almere. Aanbieding van het eindrapport heeft in mei 2016 plaats gevonden en is in juni besproken.

Het tweede onderzoek betreft “Gemeentelijk economisch vestigingsbeleid versus leegstand; een onderzoek naar het effect van het gemeentelijk economisch vestigingsbeleid op leegstaande bedrijfspanden gemeente Wageningen”. Dit laatst genoemde onderzoek is uitgevoerd door drie studenten van de HAN en is in januari 2016 afgerond. De Rekenkamer heeft besloten vanwege de beperkte bruikbaarheid het onderzoeksverslag niet aan de raad en het College aan te bieden.

Onderzoek Bestemmingsplannen 2016

“Onderzoek naar de totstandkomingsprocedures en de flexibiliteit van de Wageningse bestemmingsplannen”.

De Rekenkamer heeft onderzoeksbureau Metafoor ingehuurd voor de uitwerking en uitvoering van het onderzoek. Aanleiding was de inventarisatie van onderzoeksonderwerpen, waarbij verschillende fracties aangaven te zoeken naar meer flexibiliteit en meer participatiemogelijkheden bij het ontwerpen en uitvoeren van bestemmingsplannen

De vraagstelling is als volgt uitgewerkt:

Op welke wijze wordt de gemeenteraad van de gemeente Wageningen betrokken bij de totstandkoming en herziening/wijziging van bestemmingplannen en krijgt ze – buiten de daartoe gestelde wettelijke kaders – voldoende mogelijkheden om daarop invloed uit te oefenen?.

Op welke wijze vindt dit plaats in andere gemeenten? en:

Hoe worden binnen de gemeente Wageningen de burgers en rechtspersonen betrokken bij de bestemmingsplanprocedures. Welke voorbeelden van burgerparticipatie zijn er in Nederland op dit terrein? en:

In hoeverre kan de flexibiliteit van de bestemmingsplannen van de gemeente Wageningen worden verbeterd, mede gezien de landelijke ontwikkelingen met betrekking tot het Rijksbeleid m.b.t. “Eenvoudig beter” en de nieuwe in voorbereiding zijnde Omgevingswet”?

Het rapport geeft een goed beeld van beleid en praktijk in Wageningen.

De conclusies hebben onder andere betrekking op betrokkenheid van en kaderstelling door de gemeenteraad, de inzet van (vroegtijdige) participatie, de kwetsbaarheid van de beschikbare capaciteit en het verbeteren van de flexibiliteit van de bestemmingsplannen o.a. in relatie tot de nieuwe Omgevingswet.

De aanbevelingen zijn in 4 thema's verdeeld: 'participatie', 'procedureel', 'beleid' en 'omgevingswet en flexibiliteit'. Onder het thema participatie wordt o.a. aanbevolen om een nieuwe beleidsvisie over

burgerparticipatie vast te stellen. Procedureel wordt o.a. het opstellen van een standaardhandboek en een intern werkproces aanbevolen. Voor wat betreft beleid wordt aanbevolen om een natuurbeleidsnota of groenbeleidsnota op te stellen. Tevens wordt aanbevolen om vooruit te lopen de nieuwe Omgevingswet en lering te trekken uit bijvoorbeeld de “verbrede reikwijdte” voor de “Binnenstad van Arnhem.

In het kader van het bestuurlijk wederhoor heeft het College een uitgebreide reactie gegeven op de 9 aanbevelingen uit het rapport. Deze reactie is integraal opgenomen in het rapport. Het door het College als bijlage meegestuurde ‘plan van aanpak omgevingswet’ is niet in het rapport opgenomen.

De Rekenkamer is tevreden met deze overwegend positieve reactie van het College. De vraag blijft altijd of de goede voornemens ook daadwerkelijk binnen een redelijke termijn worden waargemaakt en toezeggingen worden nagekomen. Tevens is het de vraag of de raad erin slaagt op voor haar belangrijke thema’s met het College duidelijke afspraken te maken, niet alleen voor wat betreft de inhoud maar zeker ook voor wat betreft planning

Belangrijkste bespreekpunt bleek het al dan niet afschaffen van de kadernota (bij het begin van het proces en niet pas na raadpleging burgers).

2016

Inkoop – Maatschappelijk effect bezuinigingen - Decentralisaties(WMO)- Sociale huurwoningen

Inkoop

Onderzoek naar de doelmatigheid van de inkoopfunctie binnen de gemeente Wageningen. Inzicht in doelmatigheid van de inkoopfunctie en aanbevelingen voor verbetering hierin kunnen helpen bij de doelstelling om eenzelfde of beter kwaliteit van inkoop te realiseren tegen lagere kosten. De Rekenkamer Wageningen wil daarom onderzoek verrichten naar de effectiviteit en doelmatigheid van de inkoop van goederen en diensten bij de gemeente Wageningen.

De aanpak bestaat uit een aantal onderdelen:

Brononderzoek en interviews ten behoeve van het vaststellen van de huidige situatie, het verzamelen van beleidsstukken, organisatie en procesbeschrijvingen.

Een kwantitatieve analyse van de financiële omvang van de inkoop op basis van een zogenaamde “Spend analyse” (of inkoopdiagnose). De Spend analyse geeft antwoord op de vraag “Wie koopt wat, bij wie in?” en geeft inzicht in de mogelijkheden tot verhoging van de doelmatigheid van de inkoop. Als de gemeente deze zelf al ingevoerd heeft kan een check op uitkomsten en procedures (wat leert men van de spendanalyse en hoe past men dat toe) voldoende zijn

Een analyse van de inkooporganisatie en het inkoopproces. Geeft een kwalitatieve en kwantitatieve beschrijving van het inkoopproces en de mogelijkheden tot verbeteringen daarin. Samen met de spendanalyse kunnen prioriteiten worden gesteld in de voorgestelde maatregelen tot verbetering. Eventueel een nadere onderbouwing van verbetervoorstellen op basis van “best practices” en benchmarks van 2 vergelijkbare gemeenten.

Het vooronderzoek is medio 2016 opgestart. Door onder andere het voorbereiden en het opstarten van het WMO-onderzoek is het vervolg vertraagd en kan pas in 2017 worden afgerond.

Maatschappelijk effect bezuinigingen

Drie studenten van de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) zijn in het najaar voor de Rekenkamer Wageningen een onderzoek gestart naar de maatschappelijke effecten van bezuinigingen in de periode 2010 – 2015. Het is daarbij onder andere de vraag of de effecten zoals deze zich hebben voorgedaan vooraf zijn voorzien. De studenten volgen een minor Politiek bestuur en Overheidsmanagement. Inzicht in de maatschappelijke effecten maakt het mogelijk om in geval van nieuwe bezuinigingen in de toekomst zo veel mogelijk rekening te kunnen houden met deze effecten.

Binnen de hoofdvraag worden de volgende deelvragen onderscheiden:

1. Welke bezuinigingen hebben plaatsgevonden in de periode 2010-2015, bij welke instellingen?
2. Wat zijn de effecten van deze bezuinigingen geweest voor burgers en betrokken instellingen?
3. Welke aanbevelingen kunnen er ten aanzien van toekomstige bezuinigingen gedaan worden?

Het onderzoek is vooral gebaseerd zijn op het bestuderen van documenten en interviews met betrokkenen.

Het onderzoeksrapport is in het kader van de genoemde minor in de loop van januari 2017 afgerond. De Rekenkamer zal bezien wat er eventueel nog nodig is om het rapport aan de gemeenteraad aan te kunnen bieden.

WMO

De Rekenkamer Wageningen heeft onderzoeksbureau I&O Research gevraagd een kwalitatief onderzoek uit te voeren naar de ervaringen van cliënten met de WMO. De Rekenkamer is van mening dat een goed zicht op de ervaringen van Wageningse burgers en het bereiken van de beleidsdoelstellingen op dit moment ontbreekt. I&O heeft eerder ook het onderzoek "Wat is goed voor de wijk?"; evaluatie van wijkgericht werken in Wageningen, uitgevoerd.

Het onderzoek zal zich richten op de doeltreffendheid en doelmatigheid van het WMO-beleid, bezien vanuit het cliëntperspectief; de beleving is namelijk essentieel in de doelstellingen van beleid (zelfredzaamheid, eigen regie houden op het leven en effectief inzetten van zorg).

1. Hoe is het Wmo-beleid in de gemeente Wageningen vormgegeven?
2. Hoe werkt het beleid in de praktijk?
3. Hoe wordt het Wmo-beleid en de uitvoering in de praktijk ervaren door de aanvragers van ondersteuning?
4. Wat zijn de effecten van het beleid?
5. Wat zijn de verbeterpunten op het gebied van de WMO?

Deze vragen worden beantwoord door het bestuderen van documenten, het analyseren van gegevens, het interviewen van ambtenaren, stakeholders/professionals (o.a de Adviesraad) en de verantwoordelijk wethouder.

Een belangrijk onderdeel van het onderzoek bestaat uit vijftien CASESTUDIES. In iedere case wordt een cliënt met indien mogelijk een mantelzorger geïnterviewd en de betreffende Wmo-consulent die de aanvraag heeft behandeld. De casestudies hebben betrekking op drie groepen cliënten: Allereerst een groep cliënten die nieuw is en na 1 januari 2015 een maatwerkvoorziening heeft gekregen, ten tweede een groep cliënten die al voor 1 januari 2015 zorg kreeg en minder zorg heeft gekregen en tot slot een groep cliënten die na 1 januari 2015 een vraag voor ondersteuning heeft gedaan bij de gemeente maar waarbij de aanvraag is afgewezen.

Begin december heeft de gemeente Wageningen zelf een kwantitatief onderzoek uit onder 1400 Wmo-clianten met een maatwerkvoorziening uitgezet. Voor de werving van een deel van de cliënten voor de casestudies wordt gebruik gemaakt van dit gemeentelijk onderzoek. Afsproken is om waar mogelijk en wenselijk zoveel mogelijk samen te werken.

Het onderzoeksrapport zal in het voorjaar 2017 beschikbaar komen en aan de gemeenteraad worden aangeboden.

Voorraad sociale huurwoningen

Volgens een aantal fracties was en is er voldoende aanleiding om een onderzoek te doen naar de ontwikkeling van en de omvang en de betaalbaarheid van de voorraad sociale huurwoningen in relatie tot de ontwikkeling van de omvang en de doelgroepen welke op deze voorraad zijn aangewezen. De veronderstelling luidt dat de omvang van de voorraad sociale huurwoningen afneemt en de omvang

van de groep die hierop is aangewezen toeneemt. De gemeente zou wat kunnen doen aan de beschikbaarheid en betaalbaarheid in relatie tot duurzaamheid.

In verband met de ontwikkeling van de nieuwe Woonvisie voor Wageningen in 2016 is voor het onderzoek een pauze ingelast. De vraag was in hoeverre de Woonvisie een antwoord zou gaan geven op bovenstaande vragen. Dat bleek in beperkte mate het geval. Dit was eind 2016 aanleiding voor een doorstart voor het onderzoek, met het bestuderen van de belangrijkste ten behoeve van de Woonvisie opgestelde rapporten. In de loop van 2017 zal het onderzoek afgerond kunnen worden.

Overige Activiteiten

De Rekenkamer heeft in 2016 in totaal acht keer (regulier) vergaderd.

Alle publicaties van de Rekenkamer worden op de website van de gemeente Wageningen geplaatst. Alle gepubliceerde rapporten zijn door iedereen te downloaden, ook via de website van de NVRN (Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies – www.nvrr.nl).

Met bijna alle fracties zijn gesprekken gevoerd over mogelijke onderzoeksonderwerpen.

Regelmatig is er contact met andere rekenkamers en worden (regionale) bijeenkomsten bezocht. De secretaris ondersteunt ook een andere rekenkamer(commissie). Sinds 2014 heeft de Rekenkamer enkele keren per jaar contact met de collega's uit Ede, Veenendaal en Rhenen. Daar waar samenwerking voor de hand ligt zal men elkaar opzoeken. Sinds kort is er ook contact met Renkum. In april is het jaarlijkse congres van de NVRN bezocht.

De voorzitter van de Rekenkamer is bij vergaderingen van de Auditcommissie aanwezig geweest. Hierdoor heeft er afstemming plaats kunnen vinden tussen de onderzoeksplannen van accountant, het College en de plannen van de Rekenkamer. De auditcommissie zal worden opgeheven, afstemming zal plaats blijven vinden.

Het jaarverslag van de Rekenkamer over 2015 is begin 2016 aan de Raad en het College aangeboden en voor kennisgeving aangenomen.

De Rekenkamer heeft, zoals elk jaar, een evaluerend gesprek met de burgemeester, gemeentesecretaris en griffier (driehoek) gehad.

Plannen 2017

Vier onderzoeken lopen nog door vanuit 2016.

1. het onderzoek naar de WMO
2. het onderzoek van de studenten over de effecten van bezuinigingen.

Beide zullen naar verwachting voor de zomer van 2017 zijn afgerond en besproken.

3. het onderzoek naar Inkoop en
4. het onderzoek naar de voorraad sociale huurwoningen

Deze laatste twee onderwerpen zijn eind 2016 opnieuw opgepakt.

Nieuwe onderwerpen (worden tegelijkertijd door meerdere regiogemeenten uitgevoerd) zijn:

1. Onderzoek naar de kosten en opbrengsten van de samenwerking binnen Foodvalley
2. Onderzoek naar de klantvriendelijkheid van de gemeente

Bijlage: Historie onderzoeken

Projectmatig werken (2002)

Budgetfinanciering (2004-2005)

Jaarrekeningen (2003 - 2011)

Leges en tarieven (2004-2005)

Communicatie (2006)

Aanbesteding (2006)

Minimabeleid (2007-2008)

Digitale dienstverlening (2007-2008)

Inhuur externen (2009)

Afhandeling brieven (2009-2010)

WMO-beleid (2009)

Evaluatie Rekenkamer (2009)

Kosten onderhoud openbaar groen (2011)

Begrotingsanalyse (2011)

Centrumbeleid (2011)

Totstandkoming Beleid (2011) (stageverslag)

Doeltreffendheid Handhaving (2011)

Subsidiebeleid (2012)

Junushoff (2012)

WUR (2013)

Wijkgericht Werken (2014)

Warenmarkt (2015)

Sportbeleid (2015) vooronderzoek – raadsinformatiebrief

Inkomensondersteuning (2015)

Onderzoek Bestemmingsplannen (2016)